

Analiza ekonomske aktivnosti žena u Novom Pazaru

Ekonomska aktivnost stanovništva predstavlja jedan od ključnih indikatora socio-ekonomskog razvoja svake lokalne zajednice, uključujući i grad Novi Pazar. Razumevanje odnosa između aktivnog i neaktivnog stanovništva, zaposlenosti, nezaposlenosti, obrazovne strukture i rodnih razlika omogućava donošenje efikasnih javnih politika usmerenih na unapređenje tržišta rada i poboljšanje kvaliteta života građana.

Analiza ekonomske aktivnosti stanovništva Novog Pazara je od suštinskog značaja za:

- **Donošenje strateških odluka:** Omogućava kreiranje mera koje podstiču zapošljavanje, smanjenje nezaposlenosti i unapređenje ljudskih resursa.
- **Razvoj privrede:** Identifikacija sektora u kojima postoji najveći potencijal za zapošljavanje i ekonomski rast.
- **Poboljšanje socijalne zaštite:** Razumevanje potreba neaktivnog stanovništva i pružanje podrške marginalizovanim grupama.
- **Unapređenje obrazovnih politika:** Povezivanje obrazovne strukture sa tržištem rada radi bolje prilagođenosti zahteva poslodavaca.

Analiza je rađena na osnovu podataka Republičkog zavoda za statistiku koji su dostupni u delu baze Stanovništvo prema ekonomskoj aktivnosti, starosti i polu na linku: <https://data.stat.gov.rs/Home/Result/3104020801?languageCode=sr-Latn>

Pregled ukupne ekonomske aktivnosti stanovništva Novog Pazara

Na osnovu dostupnih podataka, stanovništvo Novog Pazara može se podeliti u dve glavne kategorije:

- **Aktivno stanovništvo** – uključuje lica koja su zaposlena ili nezaposlena, ali traže posao.
- **Neaktivno stanovništvo** – uključuje lica koja nisu uključena u tržište rada, kao što su penzioneri, učenici, studenti, domaćice i drugi.

Tabela 1: Struktura ekonomskog statusa stanovništva Novog Pazara

Kategorija stanovništva	Broj	Udeo u ukupnom stanovništvu (%)
	Ukupno stanovništvo	106.720
Aktivno stanovništvo	33.057	30,99%
• Zaposleni	19.985	18,73%
• Nezaposleni	13.072	12,26%
Neaktivno stanovništvo	73.663	69,01%

Komentari:

- **Niska stopa aktivnosti:** Samo **30,99%** stanovništva Novog Pazara je ekonomski aktivno, što ukazuje na značajnu zavisnost od drugih izvora prihoda, poput socijalne pomoći i doznaka iz inostranstva.
- **Visoka nezaposlenost:** Od ukupno aktivnog stanovništva, čak **39,54%** su nezaposleni, što ukazuje na ograničene mogućnosti zapošljavanja.
- **Dominacija neaktivnog stanovništva:** Skoro **70%** stanovništva nije uključeno u radne aktivnosti, što uključuje studente, penzionere i domaćinstva koja se oslanjaju na neformalne izvore prihoda.

Rodna struktura ekonomske aktivnosti

Rodna struktura ekonomske aktivnosti u Novom Pazaru pokazuje značajne razlike između muškaraca i žena, pri čemu žene učestvuju u tržištu rada u znatno manjoj meri.

Tabela 2: Ekonomska aktivnost prema polu

Pol	Ukupno	Aktivno stanovništvo (%)	Neaktivno stanovništvo (%)
Muškarci	53.229	35,61%	64,39%
Žene	53.491	26,37%	73,63%

Komentari:

- **Rodni disparitet:** Muškarci čine većinu aktivnog stanovništva (35,61%), dok je stopa ekonomske aktivnosti žena znatno niža (26,37%).
- **Neaktivnost žena:** Čak **73,63%** žena nije aktivno, što ukazuje na tradicionalnu podelu uloga i izazove sa kojima se suočavaju u pristupu tržištu rada.
- **Nedovoljna ekonomska participacija žena:** Potrebno je uvođenje mera za osnaživanje žena kroz edukaciju, podršku preduzetništvu i fleksibilne radne uslove.

Ekonomska aktivnost žena u Novom Pazaru

Žene čine 50,14% ukupnog stanovništva Novog Pazara i predstavljaju značajan deo radnog potencijala grada. Međutim, ekonomska aktivnost žena je značajno niža u odnosu na muškarce, što ukazuje na niz socio-ekonomskih izazova, uključujući ograničene mogućnosti zapošljavanja, rodnu nejednakost i tradicionalne društvene norme.

Cilj ove analize je da se pruži detaljan uvid u ekonomsku aktivnost žena u Novom Pazaru, sagledaju ključni trendovi u zapošljavanju i nezaposlenosti, te identifikuju izazovi i mogućnosti za unapređenje njihovog položaja na tržištu rada. Analiza će obuhvatiti i obrazovnu strukturu žena, jer je ona jedan od ključnih faktora koji utiče na njihov ekonomski status.

1. Opšti pregled ekonomske aktivnosti žena

Kategorija	Ukupno žena	Aktivno stanovništvo	Zaposlene	Nezaposlene	Neaktivno stanovništvo
Ukupno	53.491	14.100	8.286	5.814	39.391
Ispod 15 godina	10.864	-	-	-	10.864
15–19 godina	3.992	239	30	209	3.753
20–24 godine	3.725	1.111	437	674	2.614
25–29 godina	3.623	1.802	917	885	1.821
30–49 godina	14.519	7.624	4.789	2.835	6.895
50–59 godina	6.701	2.618	1.645	973	4.083
60+ godina	10.067	706	468	238	9.361

Komentari:

- **Niska stopa ekonomske aktivnosti:** Samo **26,37%** žena učestvuje u radnoj snazi, dok je preostalih **73,63%** neaktivno, što ukazuje na značajan neiskorišćeni ekonomski potencijal.
- **Visoka nezaposlenost:** Stopa nezaposlenosti među ženama iznosi **41,25%**, što ukazuje na ograničene mogućnosti zapošljavanja i strukturne prepreke na tržištu rada.
- **Najaktivnija grupa:** Žene starosti između 30 i 49 godina čine najaktivniju grupu sa **52,51%** radne angažovanosti, dok su mlađe i starije žene u znatno većem procentu neaktivne.

2. Polna struktura zaposlenosti i nezaposlenosti žena

Starosna grupa	Ukupno žena	Zaposlene (%)	Nezaposlene (%)	Neaktivne (%)
15–19	3.992	0,75	5,24	94,01
20–24	3.725	11,73	18,10	70,17
25–29	3.623	25,31	24,42	50,27
30–49	14.519	32,98	19,52	47,50
50–59	6.701	24,55	14,52	60,93

60+	10.067	4,65	2,36	92,99
-----	--------	------	------	-------

Komentari:

- **Niska zaposlenost mladih žena:** Udeo zaposlenih žena u starosnoj grupi 20–24 godine iznosi samo **11,73%**, što ukazuje na težak ulazak mladih žena na tržište rada.
- **Najveća zaposlenost je u grupi 30–49 godina**, dok u kasnijim godinama raste stopa neaktivnosti, posebno nakon 50. godine.
- **Žene starije od 60 godina** su uglavnom neaktivne (92,99%), što je posledica penzionisanja i tradicionalnih uloga u domaćinstvu.

3. Uticaj obrazovne strukture na ekonomsku aktivnost žena

Obrazovna struktura žena u Novom Pazaru (prethodno dostavljeni podaci):

Obrazovni nivo	Ukupan broj	Udeo (%)
Bez školske spreme	825	1,54%
Nepotpuno osnovno	2.184	4,10%
Osnovno obrazovanje	12.889	24,08%
Srednje obrazovanje	20.382	38,15%
Više obrazovanje	965	1,80%
Visoko obrazovanje	5.161	9,67%

Komentari:

- **Obrazovna struktura i zaposlenost:** Većina žena ima srednje obrazovanje (38,15%), što im omogućava pristup manje kvalifikovanim poslovima, dok samo **9,67%** žena ima visoko obrazovanje, što utiče na mogućnosti zapošljavanja na bolje plaćenim pozicijama.
- **Nizak nivo visokog obrazovanja:** Ograničava šanse za zapošljavanje u sektorima sa visokom dodatom vrednošću, kao što su administracija, IT i menadžment.
- **Žene sa osnovnim obrazovanjem:** Zbog manjka kvalifikacija uglavnom ostaju ekonomski neaktivne ili angažovane u neformalnoj ekonomiji.

4. Ključni izazovi za ekonomski razvoj lokalne zajednice

- **Nizak nivo participacije žena na tržištu rada:** Veliki deo žena ostaje izvan tržišta rada zbog tradicionalnih rodni uloga i ograničenih mogućnosti zapošljavanja.
- **Rodni jaz u zaposlenosti:** Žene se suočavaju sa značajnim preprekama u pristupu formalnom zapošljavanju i često su angažovane u neplaćenim kućnim poslovima.
- **Obrazovna ograničenja:** Nedostatak kvalifikacija kod velikog broja žena ograničava njihovu konkurentnost na tržištu rada.

5. Preporuke za unapređenje ekonomske aktivnosti žena

Programi prekvalifikacije i edukacije:

- Organizovati obuke u sektorima sa visokom potražnjom (IT, preduzetništvo, zanati).
Podrška preduzetništvu žena:
- Osnivanje fondova za podršku ženskom preduzetništvu i olakšice za zapošljavanje žena.
Fleksibilni radni uslovi:
- Uvođenje mera za rad od kuće i fleksibilno radno vreme kako bi se uskladili porodični i poslovni život.
Podrška ženama u ruralnim sredinama:
- Razvoj programa za zapošljavanje žena u poljoprivredi i ruralnim delatnostima.

Zaključak

Ekonomska aktivnost žena u Novom Pazaru je na niskom nivou, sa izraženim izazovima u pogledu zaposlenosti, obrazovanja i rodne ravnopravnosti. Neophodne su sveobuhvatne mere koje će omogućiti veće učešće žena na tržištu rada i unapređenje njihovih ekonomskih mogućnosti.

Analiza ekonomske aktivnosti mladih žena do 30 godina u Novom Pazaru

Mladi čine značajan deo stanovništva Novog Pazara, a ekonomska aktivnost žena do 30 godina ima ključnu ulogu u socio-ekonomskom razvoju lokalne zajednice. Uzimajući u obzir specifične izazove s kojima se suočavaju mlade žene – poput obrazovne strukture, pristupa tržištu rada i tradicionalnih rodnih uloga – ova analiza pruža uvid u njihovu zaposlenost, nezaposlenost i neaktivnost.

Cilj analize je identifikacija ključnih faktora koji utiču na ekonomsku aktivnost mladih žena, procena obrazovne strukture i preporuke za unapređenje njihove zapošljivosti.

1. Ukupan pregled ekonomske aktivnosti mladih žena (15–29 godina)

Starosna grupa	Ukupno žena	Aktivne žene	Zaposlene	Nezaposlene	Neaktivne žene
15–19	3.992	239	30	209	3.753
20–24	3.725	1.111	437	674	2.614
25–29	3.623	1.802	917	885	1.821
UKUPNO	11.340	3.152	1.384	1.768	8.188

Komentari:

- **Stopa ekonomske aktivnosti:** Samo **27,80%** mladih žena je ekonomski aktivno, dok čak **72,20%** njih nije uključeno u tržište rada, što ukazuje na značajan neiskorišćeni potencijal.
- **Visoka nezaposlenost:** Od aktivnih mladih žena, čak **56,10%** je nezaposleno, što predstavlja ozbiljan izazov za socio-ekonomski razvoj i može ukazivati na neusklađenost veština sa potrebama tržišta rada.
- **Rast ekonomske aktivnosti sa godinama:** Najmanje ekonomski aktivne su žene u grupi 15–19 godina (6,0%), dok se u grupi 25–29 godina beleži rast na 49,72%.

2. Polna struktura ekonomske aktivnosti mladih žena u odnosu na muškarce

Starosna grupa	Pol	Aktivne (%)	Zaposlene (%)	Nezaposlene (%)	Neaktivne (%)
15–19	Muškarci	11,38	2,10	9,28	88,62
	Žene	6,00	0,75	5,24	94,00
20–24	Muškarci	44,53	18,11	26,42	55,47
	Žene	29,82	11,73	18,10	70,18
25–29	Muškarci	58,89	33,04	25,85	41,11
	Žene	49,72	25,31	24,41	50,28

Komentari:

- **Rodni disparitet:** U svim starosnim grupama mladi muškarci su značajno aktivniji u ekonomiji u poređenju sa mladim ženama.
- **Najveće razlike u ekonomskoj aktivnosti:** Kod starosne grupe 20–24 godine, gde je udeo aktivnih muškaraca **44,53%**, dok je kod žena svega **29,82%**, što ukazuje na ograničenja u pristupu tržištu rada.
- **Neaktivnost:** Udeo neaktivnih žena (70,18%) u starosnoj grupi 20–24 godine je zabrinjavajući i ukazuje na potrebu za posebnim merama za ekonomsko osnaživanje mladih žena.

3. Obrazovna struktura mladih žena i njena povezanost sa ekonomskom aktivnošću

Prema ranije dostavljenim podacima o obrazovnoj strukturi žena u Novom Pazaru:

Obrazovni nivo	Broj žena do 30 godina	Udeo (%)
Bez školske spreme	120	1,06%
Nepotpuno osnovno	476	4,20%
Osnovno obrazovanje	2.895	25,54%
Srednje obrazovanje	5.732	50,56%
Više obrazovanje	395	3,48%
Visoko obrazovanje	1.722	15,16%

Komentari:

- **Većina mladih žena ima srednje obrazovanje (50,56%),** što je osnovni uslov za ulazak na tržište rada, ali često nije dovoljno za konkurentna radna mesta.
- **Nizak procenat visokoobrazovanih žena (15,16%)** sugeriše da se značajan deo mladih žena suočava sa ograničenim mogućnostima zapošljavanja na bolje plaćenim pozicijama.
- **Osnovno obrazovanje:** Gotovo četvrtina mladih žena (25,54%) ima samo osnovno obrazovanje, što predstavlja prepreku za zapošljavanje u sektorima sa višim zahtevima.

4. Glavni izazovi u ekonomskoj aktivnosti mladih žena

- **Visoka nezaposlenost i neaktivnost:** Većina mladih žena ostaje izvan tržišta rada, što otežava njihov socio-ekonomski napredak i dovodi do zavisnosti od porodice.
- **Obrazovna struktura:** Nedovoljno visoko obrazovanje među ženama smanjuje njihove šanse za zapošljavanje u perspektivnim sektorima kao što su IT, medicina i menadžment.
- **Rodne uloge:** Veliki broj mladih žena se bavi neplaćenim kućnim poslovima, što ograničava njihovu mogućnost da se aktivno uključe u tržište rada.

5. Preporuke za unapređenje ekonomske aktivnosti mladih žena

Obrazovni programi i podrška učenju:

- Uvođenje specijalizovanih programa stručnog obrazovanja i prekvalifikacije u sektorima sa visokim potencijalom zapošljavanja.

Podsticaji za zapošljavanje:

- Subvencije za poslodavce koji zapošljavaju mlade žene i podsticajne mere za preduzetništvo žena.

Fleksibilni radni uslovi:

- Promocija poslova sa fleksibilnim radnim vremenom i radom od kuće kako bi se omogućilo bolje usklađivanje privatnog i poslovnog života.

Podrška za samozapošljavanje:

- Kreiranje programa za podršku ženskom preduzetništvu u sektorima kao što su zanatstvo, turizam i usluge.

Zaključak

Mladi žene do 30 godina u Novom Pazaru suočavaju se sa niskim učešćem na tržištu rada, visokom nezaposlenošću i ograničenim obrazovnim mogućnostima. Neophodne su ciljane mere za njihovo osnaživanje kroz unapređenje obrazovanja, zapošljavanja i društvene podrške.

Analiza ekonomske aktivnosti žena starosti od 50 do 65 godina u Novom Pazaru

Žene starosti od 50 do 65 godina u Novom Pazaru čine značajan deo radno sposobnog stanovništva, ali se često suočavaju sa izazovima u pogledu ekonomske aktivnosti. Ova starosna grupa je specifična zbog tranzicije iz aktivnog radnog statusa u penziju, zdravstvenih izazova, ograničenih prilika za zapošljavanje i tradicionalnih rodnih uloga koje mogu uticati na njihovu radnu angažovanost.

Cilj ove analize je da pruži uvid u stepen ekonomske aktivnosti žena ove starosne grupe, da istakne izazove i identifikuje potencijalne mere koje bi mogle doprineti većem ekonomskom angažovanju žena.

1. Ukupan pregled ekonomske aktivnosti žena starosti 50–65 godina

Starosna grupa	Ukupno žena	Aktivne žene	Zaposlene	Nezaposlene	Neaktivne žene
50–59	6.701	2.618	1.645	973	4.083
60–64	3.132	656	450	206	2.476
UKUPNO	9.833	3.274	2.095	1.179	6.559

Komentari:

- **Stopa ekonomske aktivnosti:** Samo **33,29%** žena iz ove starosne grupe učestvuje u radnoj snazi, dok **66,71%** njih nije ekonomski aktivno, što ukazuje na značajan izazov u uključivanju starijih žena u tržište rada.
- **Visoka nezaposlenost:** Od aktivnih žena u ovom uzrastu, čak **36,00%** je nezaposleno, što može ukazivati na ograničene prilike za zapošljavanje i nedostatak veština potrebnih na savremenom tržištu rada.
- **Neaktivnost raste sa godinama:** U starosnoj grupi 60–64 godine, čak **79,02%** žena je neaktivno, što je delimično posledica pripreme za penzionisanje, ali i ograničenih mogućnosti za rad u starijem dobu.

2. Struktura zaposlenosti i nezaposlenosti žena starosti 50–65 godina

Starosna grupa	Zaposlene (%)	Nezaposlene (%)	Neaktivne (%)
50–59	24,55	14,52	60,93
60–64	14,37	6,58	79,02

Komentari:

- **Značajan pad zaposlenosti sa godinama:** Udeo zaposlenih opada sa **24,55%** u grupi 50–59 godina na samo **14,37%** u grupi 60–64 godine.

- **Visoka stopa neaktivnosti:** Preko 79% žena u grupi 60–64 godine nije uključeno u tržište rada, što je izazov za ekonomski sistem i ukazuje na potrebu za politikama aktivnog starenja.
- **Ograničene mogućnosti za zapošljavanje:** Starije žene se suočavaju sa poteškoćama u pronalaženju posla zbog nižeg nivoa obrazovanja i nedostatka fleksibilnih radnih mesta.

3. Obrazovna struktura žena starosti 50–65 godina

Prema ranije dostavljenim podacima o obrazovnoj strukturi žena u Novom Pazaru, žene starije od 50 godina imaju sledeću obrazovnu strukturu:

Obrazovni nivo	Broj žena 50–65 godina	Udeo (%)
Bez školske spreme	300	3,05%
Nepotpuno osnovno	987	10,04%
Osnovno obrazovanje	3.819	38,85%
Srednje obrazovanje	4.129	42,00%
Više obrazovanje	365	3,71%
Visoko obrazovanje	1.033	10,35%

Komentari:

- **Niska zastupljenost visokog obrazovanja:** Samo 10,35% žena u ovoj starosnoj grupi ima visoko obrazovanje, što im ograničava mogućnosti za rad u sektorima sa visokom dodatnom vrednošću.
- **Dominacija srednjeg i osnovnog obrazovanja:** Više od 80% žena ima srednje ili osnovno obrazovanje, što ukazuje na potrebu za dodatnim obukama i programima prekvalifikacije kako bi ostale konkurentne na tržištu rada.
- **Veliki udeo žena sa niskim obrazovanjem:** Gotovo 13% žena ima nepotpuno ili nikakvo formalno obrazovanje, što otežava njihovo zapošljavanje i doprinosi njihovoj neaktivnosti.

4. Glavni izazovi za ekonomski razvoj žena starosti 50–65 godina

- **Ograničen pristup poslovima prilagođenim starijoj populaciji:** Nedostatak fleksibilnih radnih mogućnosti i poslova sa skraćenim radnim vremenom.
- **Nizak nivo digitalnih veština:** Ograničene mogućnosti za rad u sektorima sa digitalizovanim radnim procesima.
- **Socijalne barijere:** Tradicionalne rodne uloge koje ograničavaju mogućnosti ekonomskog angažovanja žena starije dobi.
- **Zdravstveni izazovi:** Mnoge žene u ovoj starosnoj grupi se suočavaju sa zdravstvenim problemima koji utiču na njihovu sposobnost da ostanu na tržištu rada.

5. Preporuke za unapređenje ekonomske aktivnosti žena starosti 50–65 godina

Programi prekvalifikacije i digitalnih veština:

- Organizacija besplatnih kurseva za digitalne veštine i preduzetništvo kako bi se starije žene osposobile za rad u savremenim uslovima.

Fleksibilni radni aranžmani:

- Uvođenje mogućnosti rada sa skraćenim radnim vremenom, rada od kuće i konsultantskih angažmana za žene koje žele da ostanu ekonomski aktivne.

Podrška za samozapošljavanje:

- Kreiranje grantova i olakšica za žene koje žele da pokrenu sopstveni posao u sektorima poput zanatstva, poljoprivrede i turizma.

Podrška u domenu zdravlja i socijalne zaštite:

- Uvođenje programa koji kombinuju zdravstvenu zaštitu sa programima aktivnog starenja i zapošljavanja.

Zaključak

Žene starosti od 50 do 65 godina u Novom Pazaru suočavaju se sa nizom ekonomskih izazova, uključujući nisku stopu zaposlenosti, visoku neaktivnost i ograničene obrazovne mogućnosti. Njihova ekonomska aktivacija može se poboljšati kroz ciljana rešenja, kao što su prekvalifikacije, fleksibilni radni uslovi i podrška samozapošljavanju.

Uvođenje strateških mera može značajno doprineti povećanju ekonomskog angažovanja žena u ovoj starosnoj grupi, što bi imalo pozitivan uticaj na socio-ekonomski razvoj Novog Pazara.

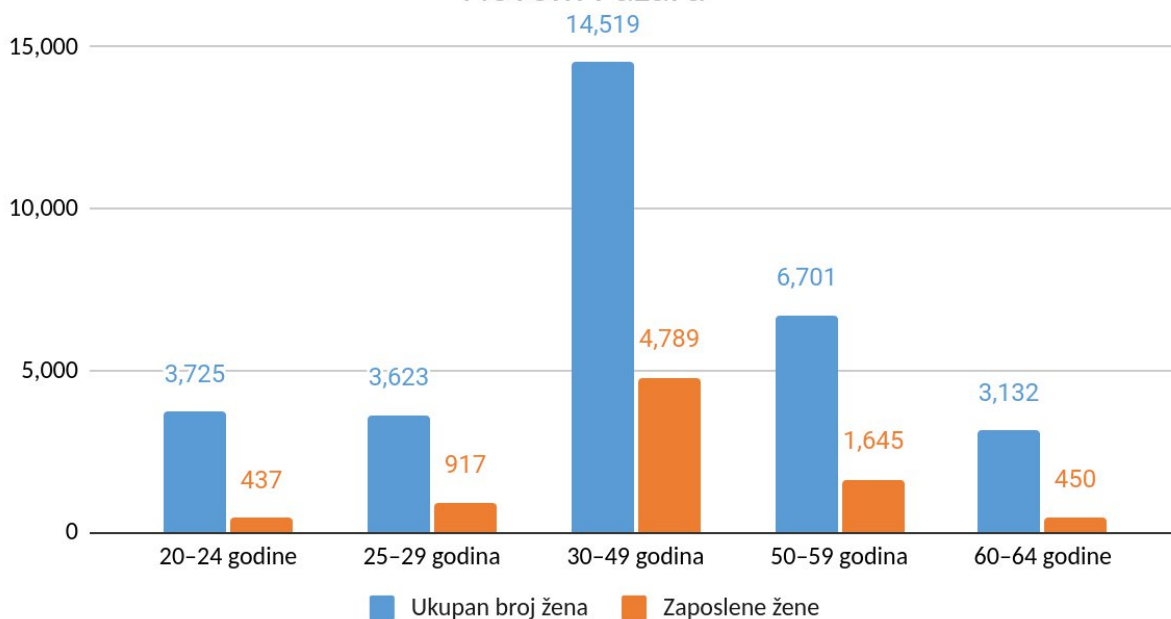
Analiza stepena zaposlenosti žena starosti od 20 do 65 godina u Novom Pazaru

Na osnovu dostavljenih podataka, izvršena je analiza zaposlenosti žena u starosnoj grupi od 20 do 65 godina u Novom Pazaru. Analiza uključuje ukupan broj žena u ovoj starosnoj grupi, broj zaposlenih žena, procenat zaposlenosti u odnosu na ukupnu populaciju i po pojedinačnim starosnim grupama.

Tabela: Broj žena i procenat zaposlenosti po starosnim kategorijama (Novi Pazar, 2022)

Starosna grupa	Ukupan broj žena	Zaposlene žene	% zaposlenih u odnosu na broj žena po starosnoj grupi
20–24 godine	3.725	437	11,73%
25–29 godina	3.623	917	25,31%
30–49 godina	14.519	4.789	32,99%
50–59 godina	6.701	1.645	24,55%
60–64 godine	3.132	450	14,37%
Ukupno (20–65 godina)	31.700	8.238	26,00%

Broj zaposlenih žena po starosnim kategorijama (20 do 65 godina) u Novom Pazaru

Analiza rezultata

1. Ukupan procenat zaposlenih žena (20–65 godina):

- Od ukupno **31.700** žena, zaposleno je **8.238**, što čini **26,00%**.

- Ovaj procenat ukazuje na relativno nizak stepen zaposlenosti žena u Novom Pazaru, što može biti posledica socio-ekonomskih faktora, tradicionalnih vrednosti i ograničenih prilika na lokalnom tržištu rada.

2. Zaposlenost po starosnim grupama:

- **Najveći procenat zaposlenosti** je među ženama u starosnoj grupi **30–49 godina**, gde je zaposleno **32,99%**, što pokazuje da su žene u ovom periodu najaktivnije na tržištu rada.
- **Najniži procenat zaposlenosti** beleže žene u starosnoj grupi **20–24 godine**, sa **11,73%**, što ukazuje na izazove pri ulasku na tržište rada, verovatno zbog produženog obrazovanja ili nedostatka radnog iskustva.
- U starosnoj grupi **50–59 godina**, zaposlenost iznosi **24,55%**, što može ukazivati na smanjenu potražnju za radnom snagom u ovoj kategoriji ili poteškoće u prilagođavanju savremenim poslovnim trendovima.

3. Mlade žene (20–29 godina):

- Ukupno je **7.348 žena** u starosnoj grupi 20–29 godina, od kojih je zaposleno **1.354**, što čini **18,42%** ove populacije.
- Ova starosna grupa se suočava sa izazovima kao što su nedostatak iskustva i prilike za zapošljavanje, što može dovesti do povećanog oslanjanja na porodičnu podršku ili odlaska u druge gradove u potrazi za poslom.

Glavni izazovi i mogući uzroci:

1. Niska zaposlenost mladih žena:

- Ograničen broj prilika za mlade žene na tržištu rada zbog neusklađenosti između obrazovnih kvalifikacija i potreba privrede.
- Nedostatak stručnih praksi i mentorskih programa.

1. Smanjena zaposlenost starijih žena:

- Nizak stepen uključivanja žena starijih od 50 godina u tržište rada može ukazivati na prepreke kao što su nedostatak dodatnog obrazovanja i prilagodljivih radnih mesta.
- Ograničeni programi prekvalifikacije i specijalizacije za starije žene.

1. Rodne nejednakosti i tradicionalni obrasci:

- Tradicionalne porodične obaveze i uloga žene u domaćinstvu mogu značajno uticati na manji procenat zaposlenih žena.
- Visok udeo žena koje obavljaju neplaćene kućne poslove može doprineti nižoj ekonomskoj aktivnosti.

Preporuke za unapređenje zaposlenosti žena u Novom Pazaru:

1. Podrška mladim ženama:

- Uvođenje više programa obuke i prekvalifikacija za mlade žene kako bi se olakšao njihov ulazak na tržište rada.
- Povezivanje obrazovnih institucija i lokalne privrede radi stvaranja praksi i pripravničkih programa.

1. **Povećanje fleksibilnosti radnog vremena:**

- Uvođenje fleksibilnih radnih modela kako bi se ženama omogućilo usklađivanje profesionalnog i privatnog života.
- Razvoj politika koje podstiču rad od kuće i skraćeno radno vreme.

1. **Podrška preduzetništvu:**

- Kreiranje grantova i kreditnih linija za pokretanje biznisa namenjenih ženama.
- Promocija ženskog preduzetništva kroz edukativne radionice i mentorstvo.

Zaključak

Zaposlenost žena u Novom Pazaru u starosnoj grupi od 20 do 65 godina iznosi **26,00%**, što ukazuje na potrebu za poboljšanjem uslova za zapošljavanje i veću podršku ekonomskom osnaživanju žena.

Dok su žene u srednjem radnom dobu najaktivnije, mlade žene suočavaju se sa značajnim izazovima prilikom ulaska na tržište rada, dok starije žene imaju poteškoće sa zadržavanjem zaposlenja.

Održivi razvoj i unapređenje položaja žena na tržištu rada u Novom Pazaru zahteva sinergiju obrazovnih institucija, privrede i lokalnih vlasti, uz kreiranje politika koje stimulišu ekonomsku aktivnost žena u svim starosnim kategorijama.